

FOYDALANISH

*Soliyev Farhod Sodiqovich,
Farg'ona davlat universiteti, Psixologiya kafedrasida katta o'qituvchisi*

---

*Pulatova Gulnoza Murodilovna,
Farg'ona davlat universiteti, Psixologiya kafedrasida o'qituvchisi*

Annotatsiya. Maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqi, muloqoti ko'nikmalari va muomala madaniyatini shakllantirishga yordam beruvchi psixogimnastik usullari ahamiyatini o'rganishdagi tadqiqot natijalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Nutq, til, psixogimnastika, D.B.Elkonin, mimik va pantomimik etyudlar, faol nutq, spontan nutq.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДОВ ПСИХОГИМНАСТИКИ В РАЗВИТИЕ РЕЧИ РЕБЁНКА

*Солиев Фарходжон Содикович
Ферганский государственный университет. Старший преподаватель кафедры психологии*

---

*Пулатова Гулноза Муродиловна
Ферганский государственный университет. Преподаватель кафедры психологии*

Аннотация. В статье освещены результаты исследования значения психогимнастических приемов, способствующих формированию речи, коммуникативных навыков и культуры общения дошкольников.

Ключевые слова: речь, язык, психогимнастика, Д.Б.Эльконин, мимические и пантомимические этюды, активная речь, спонтанная речь.

USING PSYCHOGYMNASTIK METHODS IN DEVELOPING CHILDREN'S SPEECH

*Soliyev Farhod Sodiqovich,
Psychology head teacher of Fergana State university.*

---

*Pulatova Gulnoza Murodilovna,
psychology teacher of Fergana State university.*

Annotation. The article illustrates the speech of pre-school children, communication skills and psychogymnastic methods to develop communicating culture.

Key words: speech, language, psychogymnastic, D.B.Elkonin, mime and pantomime etudes, active speech, spontaneous speech

Bu muqaddas zaminda yashayotgan har qaysi inson o'z farzandining baxtu saodati, fayzu kamolini ko'rish uchun butun hayoti davomida harakat qiladi. Bola tug'ilgan kundan boshlab oila muhitida yashaydi. Oilaga xos an'analar, qadriyatlar, urf odatlari bola zuvalasini shakllantiradi.

Jamiyat taraqqiyotida tilning ahamiyati juda katta. Butun dunyo xalqlarining siyosiy, hoh madaniy taraqqiyotini tilsiz tasavvur etib bo'lmaydi. Inson qaysi tilda so'zlashmasin, u so'z bilan fikrlaydi. Demak, til shunday katta ahamiyatga ega ekan, uni egallash malakasini eng kichik yoshdan boshlab olib borish lozimligi o'z o'zidan ravshan bo'lib qoladi. Bugungi kunda bizning asosiy vazifamiz bog'cha yoshidanoq bolaning og'zaki nutqini o'stirib borishda qulay va samarali usul bo'lgan psixogimnastik mashqlardan foydalanish muloqotning shakllanishiga yordam beradi.

Bolalar so'z boyligini o'stirish ularning fikrlarini o'stirish bilan bog'liq olib borilishi

lozim. Bog'cha yoshidagi bolalar nutqining rivojlanishi ularning faoliyati, muloqoti bilan uzviy bog'liqdir. Lug'at miqdorining miqdoriy o'sishi D.B.Elkonning ta'kidlashicha, bevosita bolaning hayot sharoitlari va tarbiyalanish xususiyatlariga bog'liqdir. Bola nutqiga katta ahamiyat berilishi va bu mavzuni ilgari psixogimnastika mashqlar yordamida o'stirishga urinishlar bo'lganligi lekin yakunlanmaganligi uning dolzarbligidan dalolat beradi.

Psixogimnastika-bu bola psixikasini turli tomonlarini rivojlantirish va korreksiya qilishga qaratilgan maxsus mashg'ulotlar (etyudlar, mashqlar, o'yinlar) xisoblanadi.

SHunday metodikalardan biri Gana Yunova tomonidan yaratilgan va shu nom bilan nomlangan metodika mavjuddir.

G.Yunovanning "psixogimnastikasi"– bolalar va o'smirlar uchun moslashtirilgan bo'lib, u N.Morening keng tanilgan "Psixodrama" psixoterapevtik gurux metodikasiini modifikatsiyasi ko'rinishidadir. N.Moreno yoshligida bolalar bog'chasida ilk tarbiyalanuvchilar uchun stsenariylar o'ylab topib, ular bolalar improvidatsiyasi uchun asosiy bir tamoyil sifatida xizmat qilgan bu psixodramani ilk kurtaklaridan biri bo'lgan.

Tadqiqotimizda bolalarning nutqini rivojlanganlik darajasini aniqlash maqsadida L.S.Svetkovaning "bolalarning neyropsixologik diagnostika qilish" metodi qo'llanildi. Ushbu metodikadan olingan natijalar muammoning amaliy qismining birinchi bo'limida ta'kidlangan metodik tavsiyalarni amalda qo'llash uchun imkon yaratib beradi.

Test javoblarini korreksiya qilishda kuchli va kuchsiz tomonlar aniqlanadi.

Ishlab chiqilgan metodikani tajriba va nazorat guruhlariga ajratib olindi.

Tajriba guruhi: 1-katta guruh, bolalar soni 21ta.

Nazorat guruhi: maxsus ixtisoslashgan nutqida nuqsoni bor bolalarning 2 katta guruhi, bolalar soni 18ta

Bolalarning spontan nutqini aniqlash bo'yicha nazorat guruhida o'tkazilgan tadqiqot tahlili 1-jadvalda berilgan.

1-jadval

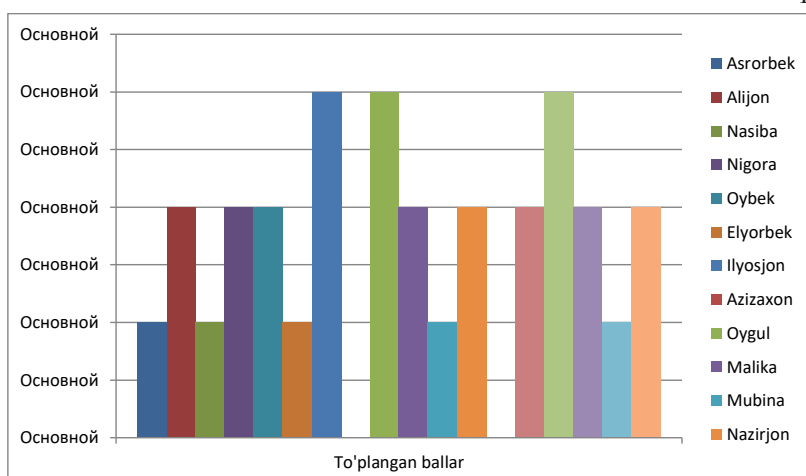
№	Sinaluvchining ismi	Yoshi	Simptomlar (xatolar) ni analiz qilish natijalari	Javoblarning ballari
1	Asrorbek	6	Javob berishda qiyinchiliklarga uchradi, savolni takrorlashni so'radi	1 ball
2	Alijon	6	Xar bir savolga to'xtab-to'xtab javob berdi	2 ball
3	Nasiba	6	Savolga aniqroq javob bera oldi	1 ball
4	Nigora	6	Tarbiyachi yordamida javob berdi	2 ball
5	Oybek	6	1-savolga javob bermadi, keyingisiga javob berdi	2 ball
5	Elyorbek	6	Tez - tez javob berdi	1 ball
7	Ilyosjon	6	Savoldan chalg'ib boshqa narsalarni gapirib berdi	3 ball
8	Azizaxon	6	Aniq javob berdi	0 ball
9	Oygul	5	Javob bera olmadi	3 ball
10	Malika	6	Savolni takrorlashni so'radi	2 ball
11	Mubina	6	Xar bir savolga to'xtab-to'xtab javob berdi	1 ball
12	Nazirjon	5	Tarbiyachi yordamida javob berdi	2 ball
13	Suhrob	5	Savolga aniqroq javob bera oldi	0 ball
14	Fuzailxon	6	1-savolga javob bermadi, keyingisiga javob berdi	2 ball
15	Dildora	6	Javob bera olmadi	3 ball
16	Dinara	6	Tarbiyachi bilan javob berdi	2 ball
17	Islomjon	6	Tez – tez javob berdi	1 ball
18	Ra'noxon	5	Savolni takrorlashni so'radi	2 ball

Nazorat guruhidagi bolalarning 11,1% spontan nutqida kamchiliklarga ega emas, ular har qanday mavzuda tayyorgarliklarsiz suhbatni davom ettira olish xususiyatiga egadirlar.

Qatnashuvchilarning 27,8% esa muloqotda kirisha oladi, lekin xayajon ustunlik qiladi. 44,4% bolalarda spontan nutq yaxshi rivojlanmagan, ular tarbiyachilari yordamida javob berishadi. Qolgan 16,7% bolalar esa mutlaqo javob bera olmadilar, ular bilan individual mashg'ulotlar olib boorish lozim.

Tadqiqot natijalarini diagramma xolatiga solib ham ko'rib chiqishimiz, mumkin bo'ladi, bunda ham yuqoridagi xolatni ko'rishimiz mumkin. 1- diagramma nazorat guruhda o'tkazilgan spontan nutqni aniqlash bo'yicha o'tkazilgan tadqiqot natijalari berilgan.

1-diagramma

Spontan nutqni aniqlash bo'yicha tajriba guruhida o'tkazilgan tadqiqot natijalari.

2-jadval

№	Sinaluvchining ismi	Yoshi	Simptomlar (xatolar) ni analiz qilish natijalari	Javoblarning ballari
1	Akbarxon	6	So'ramasdan javob bera boshladi	0 ball
2	Asadillo	5	Aniq to'liq javob berdi	0 ball
3	Asilbek	5	Gap tuzishda biroz qiynaldi	1 ball
4	Isroiljon	6	Savolni qayta so'rab, so'ng javob berdi	2 ball
5	Ayratjon	6	Hayron bo'lib javob berdi	0 ball
6	Sarvinoz	6	Tez - tez javob berdi	0 ball
7	Sarvinoz	6	To'xtab-to'xtab javob berdi	1 ball
8	Abduhamid	6	To'liq javob berdi	0 ball
9	Mushtariy	5	Tarbiyachi bilan birga javob berdi	2 ball
10	Madina	6	Qisqa javob berdi	2 ball
11	Sardorbek	6	Aytishga qiynaldi, do'stlar yordamida javob berdi	2 ball
12	Dilobar	5	Kerakli so'zlarni topishga qiynaldi	2 ball
13	Sainion	5	To'liq javob berdi	0 ball
14	Orifjon	6	Savolni qayta so'rab, so'ng javob berdi	1 ball
15	Gulnora	6	Tarbiyachi bilan javob berdi	2 ball
16	Xurshida	6	Jumalarni tuzishga qiynladi	2 ball
17	Nazokat	5	Qisqa javob berdi	1 ball
18	Dilshoda	6	To'liq javob berdi	0 ball
19	Zeboxon	6	Aniq, to'liq javob berdi	0 ball
20	Zarina	6	To'xtab-to'xtab javob berdi	2 ball
21	Jamshidjon	5	To'liq javob berdi	ball

Tajriba guruhidagi bolalarning 43% muloqotga bemalol kirisha oladi, soʻz boyligi yoshga nisbatan juda ham yaxshi. 19% bolalar esa spontan nutqda biroz kamchiliklarga ega boʻlib, muloqotga sekin kirishadi. Qolgan 38% bolalarda esa spotan nutq kamchiliklarga ega, ular kerakli soʻzlarni topishga qiynalishdi.

Umumiy xolatda olingan natijalar solishtirilsa nazorat guruxi tajriba guruxiga nisbatan sust natijalar koʻrsatgan.

Bolalar faol nutqini aniqlash metodikasi.

Bola nutqini oʻstirish uchun didaktik materiallardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu borada bir necha tadqiqotlar oʻtkazildi. Tadqiqotlar umumiy kommunikativ nutqni aniqlashdan yaʼni noverbal xatti-harakatlar, diologik nutqdan, ogʻzaki nutqni aniqlashdan boshlanadi. Undan soʻng esa avtomatizirlashgan nutq formalari oʻrganiladi.

Tadqiqot materiallari verbal va rasmi boʻlishi shu bilan birga xajmi 7x2 va bogʻcha yoshidagi bolalarda esa 5x3 boʻlishi lozim. Verbal va rasmi materiallar quydagi xarakterga ega boʻlishi kerak:

- rasmlar bola yoshiga mos boʻlishi
- soʻzlar fonetikasining oddiy boʻlishi

Yuqoridagilarni inobatga olgan holda 5-6 yoshli bolalarda ekspressiv nutqni aniqlashga harakat qildik.

Ishlab chiqilgan metodikani tajriba va nazorat guruhlarga ajratib olindi.

Tajriba guruhi: 1-katta guruh, bolalar soni 21ta.

Nazorat guruhi: maxsus ixtisoslashgan nutqida nuqsoni bor bolalarning 2 katta guruhi, bolalar soni 18ta

Tanlangan guruhlarda bolalar soni va yoshi teng. Tajriba guruhi hamda nazorat guruhida olib boriladigan mashgʻulotlar va mashgʻulotda foydalaniladigan usullar ham bir hil.

Tadqiqotni oʻtkazishdan asosiy maqsad: 5-6 yoshli bolaning nutqining rivojlanish surʼatlarini aniqlash.

Tadqiqot materiali:-turli mavzudagi syujetli rasmlar.

Tadqiqotning borishi:-guruhlardagi har bir bola bilan individual ish olib boriladi.-bolaga rasm koʻrsatiladi va unda nima tasvirlangani soʻraladi.

-agar bola javob berishga qiynalsa, tarbiyachi tomonidan aytib berib turish soʻraladi.

Javoblar interpretatsiyasi:

Testing bajarilishi 4 balli sistemada 4xil raqamdan foydalanib tekshiriladi, yaʼni 0,1,2,3.

0-amaliy jihatdan xatosiz yechilgan

1-25% xato va 75% toʻgʻri yechilgan

2-50%xato va 50% toʻgʻri javob berilgan

3-100%xato yechilgan test

Test javoblarini korreksiya qilishda kuchli va kuchsiz tomonlar aniqlanadi.

Bolalarda faol nutqini aniqlash boʻyicha tajriba guruxida oʻtkazilgan tadqiqot natijalarining taxlili:

№	Sinaluvchining ismi	Yoshi	Simptomlar (xatolar) ni analiz qilish natijalari	Javoblarning ballari
1	Akbarxon	6	Xikoyani boshladi, lekin yakunlay olmadi	2 ball
2	Asadillo	5	Rasmdagi narsalarni sanab berdi xolos	2 ball
3	Asilbek	5	Xikoya tuza olmadi	2 ball
4	Isroiljon	6	Qisqa xikoyachalar tuzdi	1 ball
5	Ayratjon	6	Faslni adashtirib yubordi	3 ball
6	Sarvinoz	6	Xar bir narsani aloxida sanab berdi	1 ball
7	Sarvinoz	6	Tarbiyachi yordamida javob berdi	2 ball
8	Abduhamid	6	Javob berishga qiynaldi	2 ball
9	Mushtariy	5	Javob berishda qiyinchiliklarga uchradi, savolni takrorlashni so'radi	2 ball
10	Madina	6	Rasmdagi narsalarni sanab berdi	0 ball
11	Sardorbek	6	Boshqa narsalarni sanab berdi	3 ball
12	Dilobar	5	Boshida o'ylanib, so'ng xikoya tuzdi	1 ball
13	Sainion	5	Jumlalarni pala-partish ravishda gapirdi	2 ball
14	Orifjon	6	Xikoya tuza oldi	0 ball
15	Gulnora	6	Rasmning ma'nosiga tushunmadi	2 ball
16	Xurshida	6	Qisman tasvirlay oldi	1 ball
17	Nazokat	5	Xar bir narsani aloxida sanab berdi	1 ball
18	Dilshoda	6	Qisqa xikoyachalar tuzdi	1 ball
19	Zeboxon	6	Qo'li bilan ko'rsatib javob berdi	0 ball
20	Zarina	6	Aytishga qiynaldi, do'stlar yordamida javob berdi	2 ball
21	Jamshidjon	5	Rasmda yo'q narsalarni gapirdi	3 ball

Faol nutqni aniqlash metodining taxlili 4 jadvalda berilgan bo'lib, bu jadval foiz chiqarish formulasidan foydalanib taxlil qilindi.

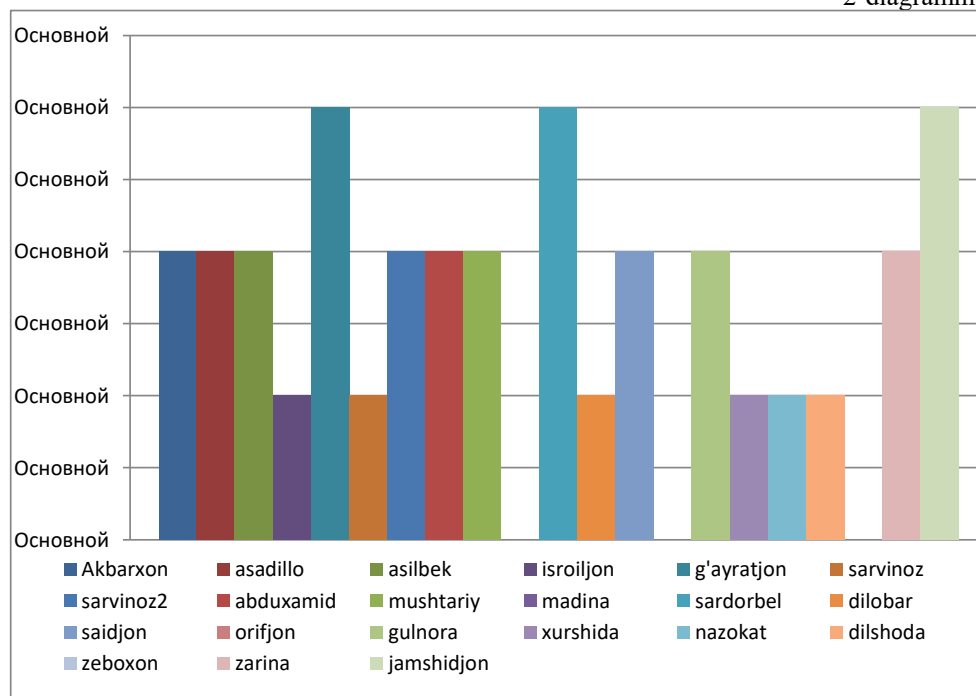
Jadvaldan ko'rinib turibdiki sinaluvchi bolalarning 19% faol nutqqa ega, ular turli xil rasmlarni qiyinchiliklarsiz tasvirlay olishlari mumkin.

Ishtirokchilarning 23.9% rasmdagi xar bir narsalarni aloxida-aloxida qilib sanab berishdi.

42.9% sinaluvchilar javob berishda qiyinchiliklarga duch kelishdi, ulardagi so'z boyligi kamligi bilinib turdi. Qolgan 14.2% bolalar esa rasmdagi fasllarni adashtirib yubordi u yerdagi yo'q narsalarni gapirib berishdi, ularda tafakkur jarayoni sust rivojlangan.

Olingan natijalarni ya'ni tajriba guruhidagi bolalarning faol nutqi diagrammada ham ko'rib o'tishimiz mumkin.

2-diagramma

Faol nutqni aniqlash metodining taxlili, nazorat guruxida.

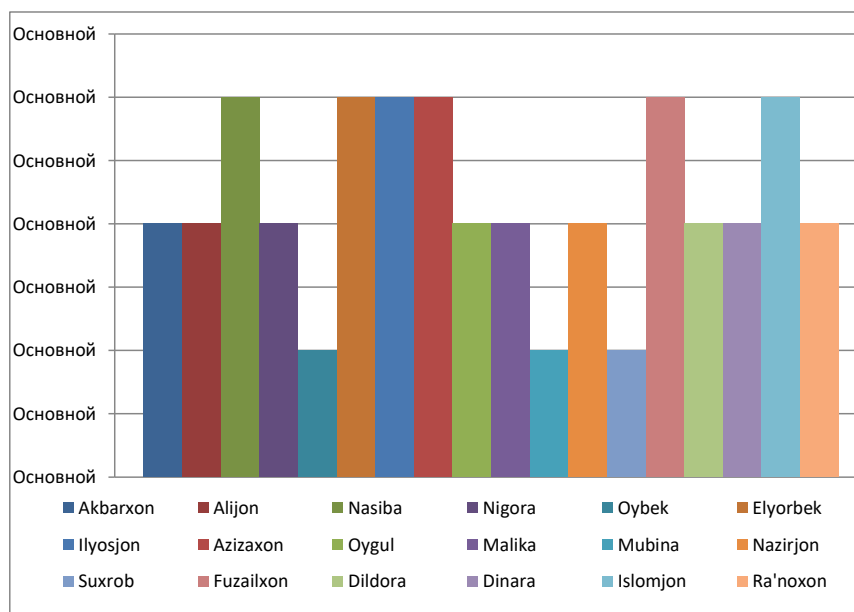
4-jadval

№	Sinaluvchining ismi	Yoshi	Simptomlar (xatolar) ni analiz qilish natijalari	Javoblarning ballari
1	Asrorbek	6	Rasmni aniq tasvirlay olmadi, to'xtab javob berdi	2 ball
2	Alijon	6	Tarbiyachi bilan javob berdi	2 ball
3	Nasiba	5	Boshqa fasl to'risida gapirdi	3 ball
4	Nigora	6	2-3 jumla ayta oldi xolos	2 ball
5	Oybek	6	Qo'li bilan ko'rsatib berdi	1 ball
6	Elyorbek	6	So'z boyligi juda ham oz	3 ball
7	Ilyosjon	6	Javob bera olmadi	3 ball
8	Azizaxon	6	Rasmda yo'q narsalarni gapirdi	3 ball
9	Oygul	5	Tarbiyachi bilan javob berdi	2 ball
10	Malika	6	Kerakli so'zlarni topishga qiynaldi	2 ball
11	Mubina	6	Savolga qisman javob berdi	1 ball
12	Nazirjon	5	Imo ishoralar bilan javob berdi	2 ball
13	Suxrob	5	Gap tuzishda biroz qiynaldi	1 ball
14	Fuzailxon	6	Javob bera olmadi	3 ball
15	Dildora	6	Tarbiyachi bilan javob berdi	2 ball
16	Dinara	6	Qisman tasvirlay oldi	2 ball
17	Islomjon	6	Rasmda yo'q narsalarni gapirdi	3 ball
18	Ra'noxon	5	Kerakli so'zlarni topishga qiynaldi	2 ball

Faol nutqni aniqlash bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlarni foizlarda tahlil qiladigan bo'lsak, ishtirokchilarning hech qaysi biri topshiriqni to'liq bajara olmagan. Ularning 16.7%i rasmni tasvirlashda qiyinchiliklarga uchradi, savolga qisman javob bera oldi xolos. Ishtirokchilarning 50%i tarbiyachi yordamida javob berishdi, kerakli so'zlarni topishga qiynalishdi. Qolgan 33.3%i rasmda yo'q narsalarni aytib berdi, yoki umuman javob bera olishmadi.

Berilgan javoblarni ya'ni nazorat guruhidagi bolalarning faol nutqi natijalari diagramma

shaklida ham ko‘rib o‘tishimiz mumkin.

Olingan umumiy natijalarga tayangan xolda foiz ko‘rsatkichli jadval tuzib chiqildi. Unda nazorat va tajriba guruhidagi bolalarning spontan va faol nutqining rivojlanganlik darajasining qiyosiy natijalari berildi.

5-jadval

Baholar	Spontan nutq bo‘yicha		Faol nutq bo‘yicha	
	Nazorat guruxi	Tajriba guruxi	Nazorat guruxi	Tajriba guruxi
0ball-yuqori	11.1%	43%	-	19%
1 ball-o‘rta	27.8%	19%	16.7	23.9%
2ball-past	44.4%	38%	50%	42.9%
3ball-o‘ta past	16.7%	-	33.3%	14.2%

Jadval natijalarini “ko‘kdalang kesma” metodi orqali taxlil qilib chiqamiz. Sinaluvchilarning javoblarini baxolar shkalasiga qo‘yib taxlil qiladigan bo‘lsak, nazorat guruhidagi qatnashchilarga berilgan topshiriqlarni amaliy jihatdan 11% to‘g‘ri erishgan, lekin tajriba guruhi esa bu topshiriqlarni 43% to‘g‘ri erishgan ya‘ni o‘rtadagi farq 31.9% tashkil qiladi. Bundan ko‘rinib turibdiki tajriba guruhidagi bolalarning 43% spontan nutqi bo‘yicha kamchiliklarga ega emas, ular xar qanday mavzuda bemalol suxbatni davom ettira oladilar.

Faol nutqni aniqlash bo‘yicha esa nazorat guruxining hech bir ishtirokchisi yuqori ball to‘play olmagan, ya‘ni ular rasmga qarab xikoya tuza olmagan tafakkur jarayonlari yaxshi rivojlanmagan. Tajriba guruxi qatnashchilarning 19%i amaliy jixatdan topshiriqni to‘g‘ri yechganlar. Ularning tassavuri ancha boy.

Spotan va faol nutq bo‘yicha olingan natijalar o‘rtasidagi farq keskin namoyon bo‘lmagan. Xar bir ballar uchun foiz ko‘rsatkichlari umumiy jihatdan 6-8% oralg‘ida farqlar mavjud. Faol nutq bo‘yicha 1ball to‘plagan ishtirokchilar nazorat guruxida 16.7% tashkil qilgan bo‘lsa, tajriba guruxida bu ko‘rsatkich 23.9%ni tashkil qilgan. Bundan ko‘rinib turibdiki tajriba guruxi sinaluvchilari 7.2% fark natija bilan nazorat guruxidan baland kelgan ya‘ni rasmlarga qarab ishtirokchilar 25% xato va 75%to‘g‘ri yechganlar.

Tadqiqot davomidagi keskin farq shunda namoyon bo‘lgan. Barcha natijalar qayta

ko'rib chiqilib tegishli xulosa va tavsiyalar MTMLari xodimlariga taqdim etildi.

Xulosa. Tilni o'rganish bola ongining taraqqiy etishi, shaxsning xar tomonlama kamol topishiga zamin tayyorlaydi. Bolalar bog'chasi bolalarni xar tomonlama ya'ni jismoniy, aqliy, axloqiy, estetik tomondan tarbiyalashdek maqsadni o'z oldiga qo'ygan. Bolalar uchun nutqiy rivojlantirishning asosiy faktorlaridan biri kattalar bilan muloqot jarayoni xisoblanadi. Bolalar nutqini o'stirish uchun uni to'g'ri talaffuz qilishga o'rgatib borilishi samarali natija berilishi kuzatildi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra 54.1% bolalar spontan nutqda kamchiliklarga ega emas, ular har qanday mavzuda bemalol suhbatni davom ettira oladilar. 16.7% bolalar bilan esa, alohida mashg'ulotlar olib borish lozimligi aniqlandi.

To'g'ri tashkil etilgan psixogimnastik mashg'ulotlar bolaning faol nutqini rivojlantirishga yordam berishi olingan tadqiqot natijalarida to'g'riligini isbotlab berdi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jo'raev S., Qodirov X Kichkintoylar nutqini o'stirish. T. O'qituvchi. 1998. 127-144b.
2. Zavlevskaya A.A. "O kompleksnom podxode k issledovaniyu zakonoliriostepy funkcionirovaniya yazykovogo mexanizma cheloveka" www.csa.ru
3. Leontev A.A. "Yazyk, rech', rechevaya deyatelnosti" Moskva 1969g. 56str.
4. Maktabgacha ta'lim, Ilmiy metodik oylik jurnal 7-8 son 2000. iyul- avgust. 1-3 betlar.
5. Makshanova S.I. Psixogimnastika v treninge. Moskva "Vlados" 2002g. 47-56 str.
6. Martsinkovskaya D.T. "Istoriya detskoy psixologii". Moskva 1998 g. 78 str.
7. Munavvarov Z, Abbosova A «Kalom ilmining sarboni» Halq so'zi. 2000 yil 16
8. Nishonova Z, Alimova G. "Bolalar psixologiyasi va uni o'qitish metodikasi" Toshkent- "O'zbekiston" 2006yil 68-71 betlar
9. Nishonova Z.T, «Bolalarga ma'naviyat va axloq asoslarini o'rgatishning psixologik muammolari». T. 1999 yil 9 b. .
10. Peters V.A. Psixologiya i pedagogika v voprosax i otvetax: Uchebnik. posobie. – M.: TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2005 god 45-61 str.
11. Soliev F. S., Muminov D. To determine individual specificity and hidden potential of the personality according to external signs of behavior //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2021. – T. 11. – №. 5. – C. 1258-1265.
- Soliev, F. S., and D. Muminov. «To determine individual specificity and hidden potential of the personality according to external signs of behavior.» ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 11.5 (2021): 1258-1265.
- Soliev, F. S., & Muminov, D. (2021). To determine individual specificity and hidden potential of the personality according to external signs of behavior. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(5), 1258-1265.
12. Soliev F. S., Sodiqova F. F. Psychological health: symptoms of disorders in perception and perception processes //Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества. – 2020. – С. 78-80.
- Soliev, F. S., and F. F. Sodiqova. «Psychological health: symptoms of disorders in perception and perception processes.» Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества. 2020.
- Soliev, F. S., & Sodiqova, F. F. (2020). Psychological health: symptoms of disorders in perception and perception processes. In Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества (pp. 78-80).
13. Солиев Ф. С. и др. Изучение зависимости индивидуально-психологических свойств от конституционального строения личности //Психологическое благополучие современного человека. – 2019. – С. 255-259.
- Солиев, Фарходжон Содикович. «Изучение зависимости индивидуально-

психологических свойств от конституционального строения личности.» Психологическое благополучие современного человека. 2019.

Солиев, Ф. С. (2019). Изучение зависимости индивидуально-психологических свойств от конституционального строения личности. In Психологическое благополучие современного человека (pp. 255-259).

14. Хмелевская Е., Солиев Ф. С. СПОСОБЫ ИЗУЧЕНИЯ ДОМИНАНТНОСТИ ЛИЧНОСТИ // Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества. – 2020. – С. 180-182.

Хмелевская, Е., and Ф. С. Солиев. «СПОСОБЫ ИЗУЧЕНИЯ ДОМИНАНТНОСТИ ЛИЧНОСТИ.» Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества. 2020.

Хмелевская, Е., & Солиев, Ф. С. (2020). СПОСОБЫ ИЗУЧЕНИЯ ДОМИНАНТНОСТИ ЛИЧНОСТИ. In Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества (pp. 180-182).

15. Пулатова Г. Theoretical analysis of the study of the phenomenon of bilingualism // Общество и инновации. – 2021. – Т. 2. – №. 6/S. – С. 200-204.

Пулатова, Гулноза. «Theoretical analysis of the study of the phenomenon of bilingualism.» Общество и инновации 2.6/S (2021): 200-204.

Пулатова, Г. (2021). Theoretical analysis of the study of the phenomenon of bilingualism. Общество и инновации, 2(6/S), 200-204.

16. Пулатова Г. Билингвизми комплекс ўрганишдаги ёндашувлар // Общество и инновации. – 2021. – Т. 2. – №. 4/S. – С. 769-775.

Пулатова, Гулноза. «Билингвизми комплекс ўрганишдаги ёндашувлар.» Общество и инновации 2.4/S (2021): 769-775.

Пулатова, Г. (2021). Билингвизми комплекс ўрганишдаги ёндашувлар. Общество и инновации, 2(4/S), 769-775.

17. Pulatova G. M. WAYS TO INFLUENCE THE CHILD'S PSYCHE THROUGH FAIRY-TALE THERAPY // Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества. – 2020. – С. 368-371.

Pulatova, G. M. «WAYS TO INFLUENCE THE CHILD'S PSYCHE THROUGH FAIRY-TALE THERAPY.» Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества. 2020.

Pulatova, G. M. (2020). WAYS TO INFLUENCE THE CHILD'S PSYCHE THROUGH FAIRY-TALE THERAPY. In Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества (pp. 368-371).